



Dato: 15.05.2024 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 23/6277 J.post ID: 23/57274  
Saksansvarlig: Svein Finnanger  
Saksbehandler: Kaia Gunby Berger

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for frivillighet, idrett og kultur	04.06.2024	041/24

## Bevaringsplan for Tanum kirkegård

Hovedutvalg for frivillighet, idrett og kultur 04.06.2024 041/24

### Vedtak:

1. Bevaringsplan for Tanum kirkegård vedtas og stadfester framtidig forvaltning, drift og skjøtsel innenfor bevaringsområdet.
2. Kostnader for gjennomføring av tiltak som foreslås i bevaringsplanen dekkes innenfor rammen til gravplassavdelingen.
3. Planen godkjennes ved dette vedtaket i Bærum kommune, men den sendes til informasjon til Statsforvalter i Vestfold og Telemark som er regional gravplassmyndighet og til regional kulturmiljømyndighet.

### Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Bevaringsplan for Tanum kirkegård vedtas og stadfester framtidig forvaltning, drift og skjøtsel innenfor bevaringsområdet.
2. Kostnader for gjennomføring av tiltak som foreslås i bevaringsplanen dekkes innenfor rammen til gravplassavdelingen.
3. Planen godkjennes ved dette vedtaket i Bærum kommune, men den sendes til informasjon til Statsforvalter i Vestfold og Telemark som er regional gravplassmyndighet og til regional kulturmiljømyndighet.

## SAKEN I KORTE TREKK

### Ingress

Tanum middelalderkirke og kirkegård ligger på Tanumplatået i Bærum kommune. Det antas at Tanum kirke ble bygget ca 1126. Det er Tanum sokn som eier grunnen med kirke og gravplass, mens Bærum kommune ved gravplassavdelingen forvalter og drifter gravplassen.

Bevaringsplan for Tanum kirkegård omfatter i hovedsak bevaringsområdet som ligger innenfor de eldste kistemurene. Hovedhensikten med bevaringsplanen er å ta vare på kulturmiljø, gravminner og gravutstyr som vurderes som viktig å bevare for ettertiden, og sikre videre bruk av gravene som en fortsatt aktiv del av gravplassen.

### Tidligere behandling

Ingen tidligere behandling.

### **Redegjørelse**

Hvorfor lage en bevaringsplan?

En gravplass er i kontinuerlig forandring, og det er viktig å kjenne til kulturminne- og naturverdiene på stedet for å unngå at disse går tapt for ettertiden.

En del av området rundt Tanum middelalderkirkested er fredet etter kulturminneloven §20, og det er derfor ønskelig å lage en bevaringsplan for å beskrive status, og sørge for at det er mulig å kunne fortsette å forvalte og drifte den delen av gravplassen som er innenfor de eldste murene, som en aktiv del av Tanum kirkegård også i framtiden.

Bevaringsområdet omfatter delen av Tanum kirkegård som ligger innenfor de gamle steinmurene, dvs. gravfeltene 001 til 005. De fleste gravminnene er i privat eie, mens noen få er overtatt av kommunen for bevaring.

Eldre gravplasser og gravminner rommer ofte store kulturhistoriske og estetiske verdier som kan være viktige å ta vare på for ettertiden, og gravplasser er i en særstilling fordi de forteller historier om hele samfunn, slekter og enkeltmennesker. Forvaltning av kulturminner på gravplasser er hjemlet i flere lovverk, bl.a. Kirkeloven, gravplassloven og Kulturminneloven. I Rundskriv Q-06/2020 «Forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø» har departementene gjennom en omfattende prosess kommet fram til felles regler og utfyllende veiledning og anbefaling for hvordan kirkene, kirkestedene, gravplassene og gravminnene som kulturminne og kulturmiljø skal forvaltes. Plan- og bygningsloven gir også kommunen anledning til å bevare/ sikre verneverdige kulturminner. Tanum kirkegård er vernet gjennom kommunedelplan og reguleringsplan.

### **Hovedhensikten med bevaringsplanen er å**

- Ta vare på kulturmiljø, gravminner og gravutstyr som vurderes som viktig å bevare for ettertiden.
- Sikre videre bruk av gravene innenfor bevaringsområdet som en fortsatt aktiv del av gravplassen.
- Få koordinatbestemte fastmerker på gravfeltene ved digitale innmålinger for å bidra til å oppfylle dagens lovkrav ved gravlegging.
- Ta vare på naturverdier blant annet knyttet til gamle trær . >

### **Vurdering**

Graver og gravminner:

Et gravminne på en enkelt grav er som regel privat eiendom. Ved ønske om sletting av grav, skal gravminner som er eldre enn 60 år vurderes om de er bevaringsverdige før de eventuelt fjernes fra gravplassen. En slik vurdering av gravminner skal foretas av kulturvernmyndigheten.

Gravminnene innenfor de gamle murene er gjennomgått og registrert av Bærums lokale kulturvernmyndighet, i samråd med lokal gravplassmyndighet og regional kulturvern/miljømyndighet.

Det er gjort en vurdering og laget en omforent oversikt over hvilke gravminner som det er ønskelig å bevare for framtiden ut fra bestemte kriterier. Bevaringsverdige gravminner som står på graver som er i aktiv bruk, skal fortsatt gjøre det så lenge graveier ønsker det. Hvis og når graveier ber om sletting av en grav med bevaringsverdig gravminne, ønsker gravplassmyndigheten i Bærum kommune å overta ansvaret for gravminnet. Gravminnet vil da bli stående på graven, og graven tas ut av aktiv bruk.

Med bakgrunn i kriteriene for bevaring av gravminner, har gravplassmyndigheten laget en forvaltningsplan og driftsplan for gravfeltene innenfor de eldste murene, se kapittel 4.

De graveiere som har grav med bevaringsverdig gravminne, vil få tilsendt informasjon fra Gravplassmyndigheten om at Bærum kommune ønsker å overta gravminnet dersom graven blir slettet.

Bevaringsplan for Tanum kirkegård består av fire hoveddeler:

- DEL 1 – Bakgrunn med historikk og rammevilkår
- DEL 2 – registrering og vurdering av gravminner samt videre forvaltning, skjøtsel og drift av gravplassen innenfor bevaringsområdet
- DEL 3 – registrering og vurdering av naturmangfold i og rundt bevaringsområdet
- DEL 4 – relevante vedlegg

### **Intern prosess og ekstern medvirkning**

Om planprosjektet:

Bevaringsplanen tar utgangspunkt i Bærum kommunes etnolog Elisabeth Skaseth og arkeolog Bjørn Christian Edvardsen sine registreringer i 2019-2020, samt registreringene av utgatte gravminner over 60 år gjort i 2013 av kulturvernkonsulent Liv Frøysa Moe.

I tillegg har spesialrådgiver Eva Marie Larsen i gravplassavdelingen foretatt en vurdering av alle gravminner over 60 år innenfor bevaringsområdet. Det er benyttet «registreringsskjema for gravminner», se kapittel 2.

Høsten 2020 ble planarbeidet overført til gravplassavdelingens landskapsarkitekt Tone Israelsen planarbeidet. Det har også vært god dialog og tett samarbeid med flere fra lokal kulturvernmyndighet og gravplassmyndighet gjennom hele prosessen.

I forbindelse med planen er det foretatt registreringer og beskrivelser av gravutstyr, samt digitale innmålinger av både gravutstyr, graver og gravminner utført av Asker oppmåling. Høyde, bredde og dybde på gravminnene ble målt av registrator, manuelt med målebånd. Det er utarbeidet nye gravkart på de aktuelle gravfeltene slik at vi nå har koordinatbestemte fastmerker på gravfeltene som ledd i å oppfylle dagens lovkrav ved gravlegging.

I tillegg til Bærum kommunes egne registreringer, er det foretatt en georadarundersøkelse av NIKU på en del av området, og det er foretatt en oppdatering av «naturtypelokalitet Tanum kirke» fra Biofokus for å kartlegge det biologiske mangfoldet.

Ved utarbeidelse av planen har vi brukt Gravplassrådgiverens veileder som rettesnor.

Det er gravplassmyndigheten som vedtar en bevaringsplan.

Metoden som benyttes i bevaringsplanen er godkjent av regional gravplassmyndighet. Det har vært nær dialog med regional kulturmiljømyndighet knyttet til bestemmelser for framtidig forvaltning og drift innenfor det fredede området av middelalderkirkegården. Hovedregel er at det må søkes om dispensasjon for alle tiltak innenfor bevaringsområdet som går utover vanlig drift og skjøtsel.

### **Konsekvenser av beslutningene**

- Økonomiske - ikke relevant for saken
- Organisatoriske - ikke relevant for saken

- Etikk - få konsekvenser, men de graveiere som har grav med bevaringsverdig gravminne, vil få tilsendt informasjon fra Gravplassmyndigheten om at Bærum kommune ønsker å overta gravminnet dersom graven blir slettet.
- Klima og miljø - innbakes i drifts- og skjøtselsplan
- Aldersvennlig og inkluderende samfunn - ikke relevant for saken
- Digital transformasjon og tjenstedesign - ikke relevant for saken
- Andre konsekvenser - til informasjon

### **Vedlegg**

Tanum kirkegård i Bærum bevaringsplan naturverdier biofokusnotat 2020-66	6685387
NIKU Rapport 119	6793834
Registrering bevaringsverdige gravminner Tanum, med bilde og kommentarer	6793835
Tanum - tilstandsrapport store trær- 2021	6793836
Bevaringsplan Tanum kirkegård - utviklingsplan, forslag til tiltak	6794108
202404 Bevaringsplan Tanum kirkegård april -24	6797199
Tanum_bevaring_alle - kart over registrerte gravminner	6797247

### **Behandlingen i møtet 04.06.2024 Hovedutvalg for frivillighet, idrett og kultur**

#### **Votering:**

Enstemmig vedtatt.

### **Hovedutvalg for frivillighet, idrett og kultur- 04.06.2024- 041/24**

#### **Vedtak:**

1. Bevaringsplan for Tanum kirkegård vedtas og stadfester framtidig forvaltning, drift og skjøtsel innenfor bevaringsområdet.
2. Kostnader for gjennomføring av tiltak som foreslås i bevaringsplanen dekkes innenfor rammen til gravplassavdelingen.
3. Planen godkjennes ved dette vedtaket i Bærum kommune, men den sendes til informasjon til Statsforvalter i Vestfold og Telemark som er regional gravplassmyndighet og til regional kulturmiljømyndighet.